

Zaloga blaga v prvih mesecih

Pisali smo že, da je bila proizvodnja v prvem tromesečju letos samo za 2% večja od proizvodnje v prvem tromesečju leta 1955. Glavni vzrok temu so bile vremenske nezgode, čeprav so tudi drugi vzroki.

Kljub temu pa so se zaloge povečale ali se je nadaljevalo večanje zalog, ki se je začelo že v letu 1955. Tako se to kaže v indeksih (koniec prvega tromesečja je vzet kot 100):

	31. XII. 1955	31. III. 1956
Zaloge gotovega blaga v industriji	132	151
Zaloge v trgovini (na debelo in na drobno)	113	116

Naraščanje zalog je vzbudilo v nekaterih gospodarskih organizacijah določeno zaskrbljenost glede neposredne perspektive na tržišču ali glede možnosti za prodajo blaga v istih ali večjih količinah kakor prej. Toda zaloge povprečno še vedno niso niti zdaleč tolikšne, kolikšne bi morale biti za normalno poslovanje podjetij in za popolno ureditev tržišča. Prav zato gre kreditna politika še vedno za tem, da omogoči v opravičenih primerih ustvarjanje in vzdrževanje zalog.

Ce poglobljeno pregledamo sestavo zalog, bomo videli, da so še vedno pomembni primeri, kjer lahko govorimo o deficitnosti (premog, nekatere kovine, les). Toda je tudi vrsta artiklov, kjer so zaloge posebno velike. To velja zlasti za nekatere vrste investicijskega in gradbenega materiala, kot so nekateri izdelki črne metalurgije, razne vrste strojev, naprav in druge opreme.

Tako so vidne spremenjene razmere na tržišču. Povpraševanje po celi vrsti proizvodov, ki ga je povzročila nesorazmerno velika investicijska gradnja in druge oblike potrošnje, se je zmanjšalo. Poslovanje je na splošno bolj zmerno kot prej. Znano je, da so se cene v tem obdobju nekoliko spremenile s tem, da so se za nekatere artikole zelo povečale in nekoč dobile monopolni značaj ter niso v sorazmerju s cenami drugih proizvodov.

Tržišče samo je že v prvih letošnjih mesecih pokazalo, da se popravljajo ti spateni odnosi med cenami posameznih proizvodov. Seveda se za zdaj šele ustvarjajo pogoji za to. To gibanje bo šlo postopno in bo zahtevalo dalj časa. Nekaterim podjetjem bo prineslo težave, zlasti tistim, ki se bodo počasi prilagojevali novim pogojem na tržišču. Prilagojujejo pa se s tem, da menjajo asortiment in nekatere druge posebnosti svoje proizvodnje, predvsem pa da dvigajo delovno produktivnost in zmanjšujejo lastno ceno.

Gospodarstvu je še vedno treba izkoristiti razpoložljive zmogljivosti v vseh industrijskih vejah, zlasti če upoštevamo možnost izvoza. Toda prav gotovo jih bo mogoče vse teže izkoristiti, če ne bomo gledali na pocenitev, kvaliteto in druge pogoje. Če se organi podjetja že prej ne bodo zavedali take perspektive, bodo imeli tem manj možnosti za napredovanje.

Sprememba na tržišču se niso odrazile samo na investicijskih materialih, temveč tudi na nekaj vrstah potrošnega blaga, kot je na primer moško perilo, radijski aparati, keramika za gospodinjstvo. Zaloge teh artiklov so prav tako velike.

V trgovini na debelo je porast zalog v celoti večji kakor v trgovini na drobno. Razen tega pa se industrija v zadnjem času vse bolj izogiblje podjetij na debelo in se povezuje neposredno s podjetji za promet na drobno, istočasno, kako bi čim bolj učinkovito vnovčila svoje izdelke. Če to upoštevamo, dobimo še bolj jasno sliko o vlogi trgovine na debelo v sedanjih razmerah in o dejanskih možnostih neposrednega povezovanja proizvajalcev s prodajno mrežo na drobno.

Zanimivo je spomniti se, da je bilo pred tremi, štirimi leti v tekstilni panogi podobno stanje: ponudba tekstila je bila velika in proizvajalna podjetja so naravnost oblegala prodajalce na drobno v želji, da prodajo svoje blago. Nato je nastopilo obdobje relativno manjše preskrbljenosti in slika se je obrnila: trgovska podjetja so začela v iskanju blaga oblegati tekstilne tovarne. Sedaj se je to stanje drugič temeljito spremenilo, toda z malo drugačno perspektivo. Vse kaže, da ima to pot sprememba trajnejši značaj in da proizvajalci ne morejo več pričakovati novega obdobja nekdanje konjunkturalne, temveč jih čakajo napori za postopno obvladovanje vedno novih zahtev tržišča.

Treba je pripomniti, da tržišče potrošnega blaga na splošno še vedno ni popolnoma preskrbljeno. To je še vedno stvar perspektive, in sicer ne samo za živila, temveč tudi za veliko število drugih proizvodov. Kljub nekaterim predpostavkam o pomembnih presežkih blaga je treba še vedno podpirati nadaljnje ustvarjanje zalog v večini trgovskih panog.

Nekateri proizvajalci so s tem v zvezi že storili nekatere ukrepe. Tiskarstva v Kranju je po nekaterih podatkih znižala cene povprečno pa 15%. Mariborska tekstilna tovarna je znižala cene od 4 do 10%. »Ratko Pavlovič« v Nišu za tiskano blago od 10 do 15% itd. Seveda je za zdaj težko ugotoviti, koliko so ti odstotki realni, koliko pa so rezultat težav s krediti.

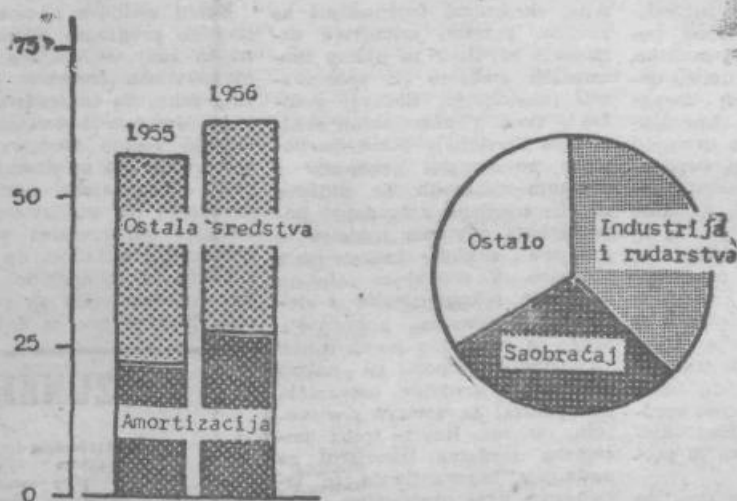
V zvezi s tem je treba pripomniti, da so prezgodnji sklepi, da je treba tudi na tržišču potrošnega blaga začeti zniževati cene. So še druge oblike, v katerih lahko pridejo do izraza ugodnejša gibanja v gospodarstvu.

Izkušnje iz prvih letošnjih mesecev, čeprav so še nezadostne in kratkotrajne, vendarle dokazujejo možnost in potrebo po široki normalizaciji tako odnosov med cenami kakor tudi drugih pogojev ponudbe in povpraševanja nakupa in prodaje. Pri nekaterih materialih prihaja poleg proizvodnega in investicijskega namena vse bolj v poštev tudi potreba po postopnem znižanju splošnega nivoja cen, ki so povprečno visoke. To tem prej, ker krepitev gospodarstva daje večje možnosti tudi za konkuriranje inozemskim izdelkom.

M. J.

GIBANJE IN STRUKTURA INVESTICIJ

(V milijardah dinarjev)

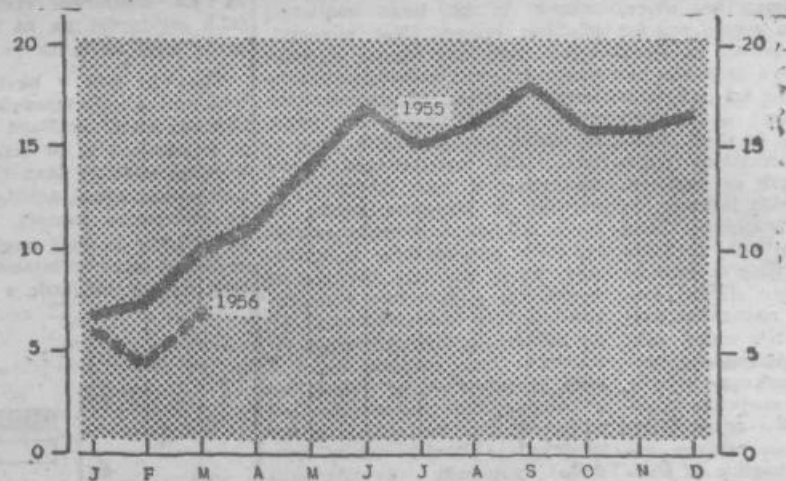
Bilo bi prezgodaj na podlagi podatkov o potrošku sredstev za investicije v prvih treh mesecih izvajati kakršnekoli sklepe. Če jih gledamo po virih sredstev, nam ti podatki odkrivajo težnjo, da se v letu 1956 razmeroma bolj trošijo sredstva amortizacijskih skladov. Tako je bilo do 31. marca 1956 iz amortizacijskih skladov potrošeno 27,3 milijarde dinarjev ali za 4,2 milijarde več kakor do 31. marca 1955. Razen tega so bila v prvih treh mesecih bolj trošena tudi sredstva

družbenih skladov, zlasti skladov za stanovanjsko graditev in posebnih družbenih skladov (skladov za pospeševanje proizvodnje in p.), nekoliko manj kakor v istem obdobju leta 1955. Rezultat vseh teh gibanj je ta, da znaša skupni potrošek sredstev za investicije v prvih treh mesecih 61,7 milijarde dinarjev ali za okrog 4,1 milijarde več kakor v istem obdobju leta 1955. Če gledamo po vrstah dejavnosti, je bilo letos vloženo v kmetijstvo za 1 milijardo več kakor

lani, v promet pa za 3 milijarde več. Primerjava tehnične strukture investicij v prvih treh mesecih letos in lani kaže, da smo letos v opremo vložili okrog 5 milijard več kakor lani, v gradbeno dela pa okrog 1 milijardo manj.

V prvih treh mesecih je torej že prišla do izraza postavka zveznega družbenega plana za leto 1956, da se v potrošku sredstev za investicije poveča izkoriščanje sredstev amortizacijskih skladov.

GRADBENIŠTVO

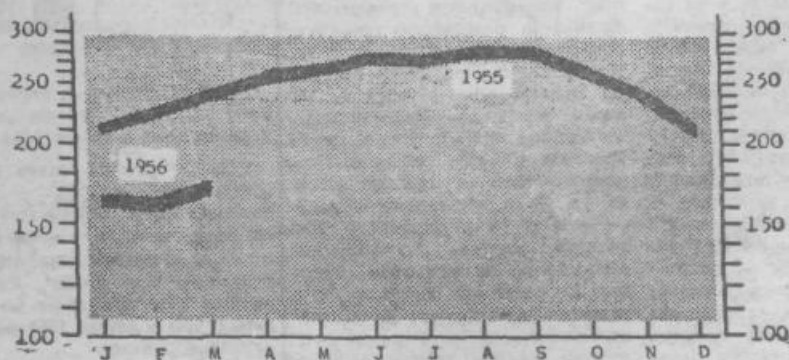
Opravičena gradbena dela (v milijardah dinarjev)

Vrednost v prvih treh mesecih leta 1956 izvršenih gradbenih del je manjša kakor pa v prvem tromesečju lani. Do tega zmanjšanja je prišlo zaradi zožitve obsega investicij in zaradi dolge

in ostre zime, ki je precej motila gradbeno dejavnost zlasti v februarju in marcu.

Lani je vrednost gradbenih del postopoma rasla od meseca do

meseca. Prav tako so rasle potrošene učinkovite ure in število delavcev, medtem ko so se v februarju zmanjšale tako učinkovite ure kakor tudi število delavcev.

Zaposlenost v gradbeništvu (v tisočih delavcev)